

COACHEN MET HET ENNEAGRAM

Het enneagram is een model van negen persoonlijkheidstypen dat zowel een psychologische als een spirituele achtergrond heeft. Op psychologisch niveau geeft het enneagram een helder inzicht in de persoonlijkheden van de negen typen, die bestaan uit basispatronen en afweermechanismen. Op spiritueel niveau laat het enneagram zien hoe de persoonlijkheidstypen zich onbewust met hun specifieke overlevingsstrategieën afhouden van hun werkelijke aard. De combinatie van psychologische en spirituele aspecten maakt het enneagram volgens Renske van Berkel tot een geschikt coachingsinstrument: als iemand zich eenmaal in een type herkent, kan het model als procesversneller in een persoonlijk ontwikkelproces fungeren.

Renske van Berkel is internationaal gecertificeerd als enneagramteacher en past het enneagram toe in haar werk als personal coach en supervisor. Samen met haar partner Frits van Kempen geeft zij bij bedrijven trainingen met behulp van het enneagram. Deze trainingen zijn bedoeld voor o.a. teambuilding. Ten slotte heeft zij een opleiding voor coaches ontwikkeld waarin 'het enneagram als begeleidingsinstrument' centraal staat. Haar boek 'coachen met het enneagram' is bedoeld als naslagwerk voor coaches en andere persoonlijke begeleiders die met het enneagram willen werken. Renske van Berkel gaat er daarbij van uit dat coaches zich bewust zijn van hun eigen type en over voldoende basiskennis beschikken om het enneagram als hulpmiddel in te zetten. Een internationale certificering is volgens de schrijfster niet noodzakelijk, hoewel ze trainingen bij gecertificeerde en ervaren enneagramteachers aanbeveelt.

Van een praktisch naslagwerk, dat uitnodigt om het enneagram als instrument in te zetten, is sprake als de schrijfster halverwege het boek per type de typespecifieke patronen en daarmee samenhangende coachingsvraagstukken beschrijft. Voor elk type geeft de auteur in een vaste structuur herkenbare probleemgebieden weer. Bijvoorbeeld het overmatig betwijfelen van de eigen activiteiten door een type zes, of timemanagementproblemen door hoge kwaliteitsnormen van type één. Met duidelijke voorbeelden van de typen in werksituaties worden deze probleem-

gebieden geïllustreerd. De ontwikkelrichtingen worden concreet gemaakt met specifieke opdrachten, adviezen voor ondersteuning en reflectiesuggesties. Inzichtgevend is de aandacht die Renske van Berkel besteedt aan het type van de coach zelf. Op welke valkuilen moeten de negen typen in hun vakuitoefening als coach bedacht zijn en waar liggen hun kenmerkende krachten?

Dit hart van het boek wordt onnodig lang ingeleid. De schrijfster gaat allereerst in op coaching in het algemeen en op de toepasbaarheid van het enneagram als instrument bij coaching. Als je bedenkt dat het boek juist bedoeld is voor coaches, schiet de uitgebreide, beschouwende uitleg over coaching zijn doel voorbij. En met de academische opsomming van argumenten waarom het enneagram zo goed past bij coaching, legt de auteur een verantwoording af die minder overtuigt dan het latere krachtige hoofdstuk waarin de toepassing van het enneagram als coachinstrument daadwerkelijk wordt getoond.

Een interview-vragenlijst, om het type vast te stellen, ontbreekt vanuit de redenering dat het ontwikkelen van de vragenlijst de coach veel kennis oplevert. Hoewel de gedachtegang logisch is, maakt het dit boek als naslagwerk incompleet.

Mijn interesse om met het enneagram als coachingsinstrument te gaan werken is door Renske van Berkel gewekt. Om het model in de praktijk toe te passen zal je basiskennis over het enneagram op peil moeten zijn en zul je veel energie moeten steken in het opstellen van een eigen vragenlijst. Na deze inspanning is het boek geschikt om op de boekenplank te zetten ter inzage bij de voorbereiding en evaluatie van coachingsgesprekken.

Coachen met het enneagram, Renske van Berkel, 2002, Uitgeverij Kluwer, ISBN: 90 14 09597 x

Hanneke Suvaal is MD-adviseur bij de Nederlandse Spoorwegen en is gecertificeerd coach